

Arbeidsmarktprognoses Veluwe Stedendriehoek 2023-2028

Citation for published version (APA):

Cobben, L., Cörvers, F., Dijkman, S., Hendrikse, A., & Smeets, C. (2024). *Arbeidsmarktprognoses Veluwe Stedendriehoek 2023-2028*. ROA. ROA Fact Sheets No. 012F
<https://doi.org/10.26481/umarof.2024012F>

Document status and date:

Published: 01/10/2024

DOI:

[10.26481/umarof.2024012F](https://doi.org/10.26481/umarof.2024012F)

Document Version:

Publisher's PDF, also known as Version of record

Please check the document version of this publication:

- A submitted manuscript is the version of the article upon submission and before peer-review. There can be important differences between the submitted version and the official published version of record. People interested in the research are advised to contact the author for the final version of the publication, or visit the DOI to the publisher's website.
- The final author version and the galley proof are versions of the publication after peer review.
- The final published version features the final layout of the paper including the volume, issue and page numbers.

[Link to publication](#)

General rights

Copyright and moral rights for the publications made accessible in the public portal are retained by the authors and/or other copyright owners and it is a condition of accessing publications that users recognise and abide by the legal requirements associated with these rights.

- Users may download and print one copy of any publication from the public portal for the purpose of private study or research.
- You may not further distribute the material or use it for any profit-making activity or commercial gain
- You may freely distribute the URL identifying the publication in the public portal.

If the publication is distributed under the terms of Article 25fa of the Dutch Copyright Act, indicated by the "Taverne" license above, please follow below link for the End User Agreement:

www.umlib.nl/taverne-license

Take down policy

If you believe that this document breaches copyright please contact us at:

repository@maastrichtuniversity.nl

providing details and we will investigate your claim.

Arbeidsmarktprognoses Veluwe Stedendriehoek 2023-2028

Luc Cobben
Frank Cörvers
Sander Dijksman
Arnold Hendrikse
Chayenne Smeets

ROA Factsheet

ROA-F-2024/12F

Researchcentrum voor Onderwijs en Arbeidsmarkt | ROA
Research Centre For Education and the Labour Market | ROA

Arbeidsmarktprognoses Stedendriehoek en Noordwest Veluwe 2023-2028

Aandachtspunten voor Veluwe Stedendriehoek

- Door de huidige schaarste en de verder oplopende tekorten aan masteropgeleiden in de regio is het raadzaam dat werkgevers deze groep gaan werven buiten de eigen arbeidsmarktregio, waar de verwachte knelpunten doorgaans lager zijn.
- Om de grote knelpunten in de personeelsvoorziening op masterniveau te verlichten, zouden tevens bacheloropgeleiden kunnen worden gestimuleerd om een masteropleiding te volgen.
- Er is extra aandacht nodig voor de opleidingssector techniek & ICT op mbo4-, bachelor- en masterniveau om de knelpunten in de personeelsvoorziening op te lossen, wellicht in de vorm van een 'regionaal techniekpact'.
- Het aanmoedigen van de doorstroom van gediplomeerden van vmbo basis/kader (incl. mbo1) in de richting van het meer perspectiefvolle mbo2 landbouw & natuur kan de knelpunten in de personeelsvoorziening in deze opleidingssector verlichten. Dat geldt ook voor de doorstroom van mbo3-gediplomeerden economie & maatschappij naar mbo4 economie en maatschappij.
- De grote knelpunten voor de opleidingssectoren bachelor en master landbouw & natuur kunnen mogelijk worden verlicht door doorstroom van mbo-gediplomeerden binnen de beroepskolom.

Inleiding

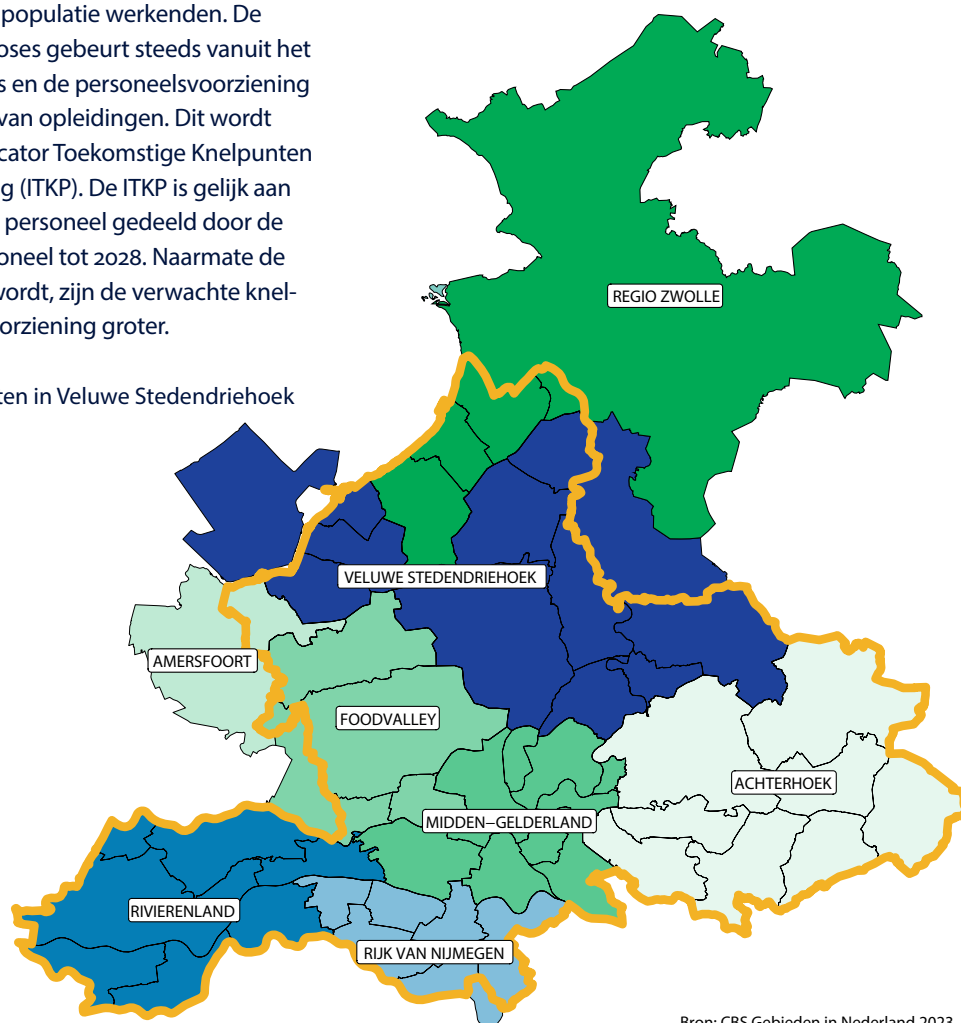
Als onderdeel van het Project Onderwijs-Arbeidsmarkt (POA) stelt het ROA tweemaal regionale arbeidsmarktprognoses op die tegemoetkomen aan de toenemende belangstelling voor regionale arbeidsmarktinformatie. Binnen dit kader past ook deze factsheet met arbeidsmarktprognoses voor de Veluwe Stedendriehoek. Deze en de overige vijf factsheets zijn samen met de factsheet voor heel Gelderland in opdracht van de provincie Gelderland samengesteld. Deze prognoses bestrijken de periode 2023-2028. Waar mogelijk worden de prognoses vergeleken met deze voor Gelderland als geheel en Nederland, en wordt er een relatie gelegd met zowel de sector- als opleidingspecialisatie van de werkgelegenheid in de verschillende regio's. Ook wordt de huidige arbeidsmarkt weergegeven door het tonen van variabelen over de actuele populatie werkenden. De interpretatie van de prognoses gebeurt steeds vanuit het perspectief van werkgevers en de personeelsvoorziening van werkgevers in termen van opleidingen. Dit wordt weergegeven door de Indicator Toekomstige Knelpunten in de Personeelsvoorziening (ITKP). De ITKP is gelijk aan het verwachte aanbod van personeel gedeeld door de verwachte vraag naar personeel tot 2028. Naarmate de waarde van de ITKP lager wordt, zijn de verwachte knelpunten in de personeelsvoorziening groter.

TABEL 1. Gelderse gemeenten in Veluwe Stedendriehoek

1. Apeldoorn
2. Brummen
3. Deventer (Overijssel)
4. Epe
5. Ermelo
6. Harderwijk
7. Heerde
8. Lochem
9. Putten
10. Voorst
11. Zeewolde (Flevoland)
12. Zutphen

Figuur 1 bevat een kaart die aangeeft hoe Gelderland is samengesteld uit de verschillende arbeidsmarktregio's, en Tabel 1 geeft een overzicht van de verschillende gemeenten die in de Veluwe Stedendriehoek gelegen zijn. Vervolgens worden de definities van de belangrijkste variabelen in deze factsheet weergegeven. De gebruikte cijfers in deze factsheet zijn gebaseerd op de Enquête Beroepsbevolking (EBB) van het CBS. Als er over twee jaar minder dan 80 ongewogen respondenten voor een opleiding in de EBB zijn, worden deze opleidingen niet meegenomen in de rapportage omdat de informatie dan niet voldoende betrouwbaar wordt geacht.

FIGUUR 1. Arbeidsmarktregio's binnen Gelderland

Bron: CBS Gebieden in Nederland 2023

Arbeidsmarktprognoses Stedendriehoek en Noordwest Veluwe 2023-2028

Leeswijzer

Na deze inleiding bevat de factsheet de volgende onderdelen:

- Belangrijkste bevindingen. De aandachtspunten aan het begin van deze factsheet zijn hierop gebaseerd.
- Prognoses en actuele arbeidsmarktgegevens naar opleidingsniveau. Er wordt op hoofdlijnen een overzicht gegeven, met daarbij paragrafen over diversiteit op de arbeidsmarkt en leven lang ontwikkelen.
- Sectorspecialisatie. Dit bevat een overzicht van de sectoren waarin de arbeidsmarktregio qua werkgelegenheid relatief sterk of minder sterk in is gespecialiseerd ten opzichte van Nederland.
- Arbeidsmarkt knelpunten naar opleidingssector. Hier wordt een onderscheid gemaakt naar de verwachte knelpunten voor werkgevers als het gaat om opleidingssectoren in het middelbaar beroepsonderwijs en het hoger onderwijs.
- Relatie arbeidsmarkt knelpunten en specialisatie naar opleiding. De knelpunten voor werkgevers worden gerelateerd aan de werkgelegenheidsspecialisatie
- Bijlage. Deze bevat tabellen die een vergelijking met Nederland en Gelderland mogelijk maken. Meer cijfers zijn te vinden in aparte Excel-files.

Definitie begrippen

Prognosevariabelen

- **Uitbreidingsvraag:** Vraag naar nieuwe arbeidskrachten die ontstaat door groei van de werkgelegenheid. Als er sprake is van een werkgelegenheidsdaling, is de uitbreidingsvraag negatief.
- **Vervangingsvraag:** Vervangingsvraag is de vraag naar nieuwe arbeidskrachten die ontstaat door bijvoorbeeld pensionering, (tijdelijke) uittreding vanwege zorgtaken, arbeidsongeschiktheid, beroepsmobiliteit of doorstroom naar een andere opleiding.
- **Substitutievraag:** Deze vraagcomponent maakt onderdeel uit van de Indicator Toekomstig Arbeidsmarktperspectief (ITA, gepresenteerd in eerdere versies van deze publicatie), maar wordt niet apart gepresenteerd zoals de uitbreidings- en vervangingsvraag. De substitutievraag is meestal klein en verwijst naar de additionele vraag die kan ontstaan op de arbeidsmarktsegmenten van aanvullende opleidingen.
- **Arbeidsmarktuitstroom:** De som van de vervangingsvraag en de absolute waarde van de negatieve uitbreidingsvraag. De arbeidsmarktuitstroom is minstens even groot als de vervangingsvraag omdat de uitstroom ook de uittrekkers bevat die vanwege de werkgelegenheidskrimp (i.e. de negatieve uitbreidingsvraag) ten gevolge van bijvoorbeeld gedwongen ontslagen, niet worden vervangen.
- **Arbeidsmarktinstroom:** De arbeidsmarktinstroom is het verwachte aanbod van nieuwe arbeidskrachten op de arbeidsmarkt. Deze is gebaseerd op de verwachte uitstroom uit het initiële dag-, deeltijd-, niet-reguliere voltijdonderwijs en de beroepsgerichte volwasseneneducatie. Daarnaast wordt er rekening gehouden met het aanbod van jongeren voor bijbanen. Door dit extra aanbod ontstaan in de nieuwe ten opzichte van de vorige prognoses vooral aan de onderkant van de arbeidsmarkt (basisonderwijs en vmbo basis/kader) veel minder knelpunten in de personeelsvoorziening. Ook is de instroom gecorrigeerd voor pendel- en verhuisgedrag van afgestudeerden. Hiermee is de getoonde instroom afwijkend van die uit eerdere rapportages.
- **Baanopeningen:** Baanopeningen zijn de totale vraag naar nieuwkomers op de arbeidsmarkt, zoals deze is bepaald door de werkgelegenheidsgroei (positieve uitbreidingsvraag) en de vervangingsvraag.

- **ITA:** Indicator Toekomstige Arbeidsmarktsituatie (ITA) voor schoolverlaters in 2028. Het betreft de som van de verwachte uitbreidings-, vervangings- en substitutievraag gedeeld door de verwachte arbeidsmarktinstroom van schoolverlaters en de kortdurig werklozen. Tevens wordt er rekening gehouden met de mobiliteit van werkenden uit andere regio's als de kansen op de arbeidsmarkt tussen regio's verschillen (pendel- en verhuiscorrectie). Naarmate de waarde van ITA hoger ligt, is er sprake van een slechter arbeidsmarktperspectief. Een waarde tussen 1,01 en 1,05 duidt op een evenwichtssituatie. In deze factsheet wordt het arbeidsmarktperspectief niet besproken vanuit het oogpunt van schoolverlaters maar van werkgevers.
- **ITKP:** Indicator Toekomstige Knelpunten in de Personeelsvoorziening (ITKP) voor werkgevers in 2028. Naarmate de waarde van de indicator lager wordt, zijn de verwachte knelpunten in de personeelsvoorziening groter. De ITKP wordt op dezelfde manier berekend als de ITA. Het enige verschil met de ITA is dat bij de ITKP rekening wordt gehouden met de uitstroom van werkenden als gevolg van een krimpende werkgelegenheid (door bijvoorbeeld gedwongen ontslagen). Deze uitstroom van werknemers kan ingezet worden om de knelpunten in de personeelsvoorziening bij werkgevers elders op de arbeidsmarkt te verlichten. Zeker wanneer bedrijven geconfronteerd worden met een krappe arbeidsmarkt voor een bepaald opleidingstype, zullen zij van deze mogelijkheid gebruik maken.
- **Typering ITKP:** Een kwalitatieve beschrijving van de ITKP. $ITKP \leq 0,85$ wordt als "zeer grote" knelpunten in de personeelswerving getypeerd, $ITKP > 0,85$ en $\leq 1,00$ als "groot", $ITKP > 1,00$ en $\leq 1,05$ als "enige", $ITKP > 1,05$ en $\leq 1,15$ als "vrijwel geen" en $ITKP > 1,15$ als "geen" knelpunten.
- **Loopbaanperspectief:** Bruto uurloon van werkenden in de leeftijdsgroep 40-49 jaar gedeeld door het bruto uurloon van werkenden in de leeftijdsgroep 20-29 jaar.
- **Trainingsintensiteit <6mnd (%):** Percentage van de werkenden die op het enquêtemoment een opleiding volgen met een duur van minder dan 6 maanden.
- **Trainingsintensiteit >6mnd (%):** Percentage van de werkenden die op het enquêtemoment een opleiding volgen met een duur van 6 maanden of langer.
- **Bruto uurloon:** Gemiddeld bruto uurloon van werknemers in euro's.
- **Werkenden:** Minimaal 1 uur werkzaam en in de leeftijd 15-74 jaar.
- **Bruto arbeidsparticipatie:** het aandeel van de (werkzame en werkloze) beroepsbevolking in de potentiële beroepsbevolking (beroeps- en niet-beroepsbevolking van 15 t/m 74 jaar).
- **Werkzaamheid:** Het percentage werkzaam is de werkzame beroepsbevolking als percentage van de beroepsbevolking.
- **Werkloosheid:** Het percentage werkloos is de werkloze beroepsbevolking als percentage van de beroepsbevolking.
- **Vast werk:** Personen met een vast dienstverband. Percentage op basis van werknemers in de werkzame beroepsbevolking.
- **Voltijds:** Voltijdarbeid betreft personen die minstens 35 uur per week werkzaam zijn. Percentage op basis van de werkzame beroepsbevolking.
- **Leeftijd:** Gemiddelde leeftijd.
- **Uren:** Gemiddeld aantal uren per week.
- **Student/scholier:** Percentage van de werkenden met maatschappelijke positie student/scholier.
- **Sectorspecialisatie:** De verhouding tussen het aandeel van het aantal werkenden in een sector in een bepaalde regio ten opzichte van het aandeel van die sector in Nederland. Een sectorspecialisatiecoëfficiënt groter dan 1,00 impliceert dat het aandeel werkenden in de desbetreffende sector in de regio groter is dan in Nederland als geheel.
- **Opleidingspecialisatie:** De ratio van het aandeel werkzame personen met een bepaalde opleidingscategorie die wonen in een bepaalde regio ten opzichte van het aandeel van die opleidingscategorie in het Nederlandse totaal. Indien de specialisatiecoëfficiënt voor een opleidingscategorie groter is dan 1,00, betekent dit dat de regio in verhouding tot Nederland een groter aandeel van mensen met deze opleiding kent.

Actuele variabelen

- **(Kind van) niet-Europese migrant:** Zelf niet in Nederland geboren, of zelf in Nederland geboren en niet beide ouders in Nederland geboren. Geboorteland is dan niet-Europees.

Arbeidsmarktprognoses Stedendriehoek en Noordwest Veluwe 2023-2028

Belangrijkste bevindingen

- De arbeidsmarktregio Veluwe Stedendriehoek heeft geen duidelijke sector waarin ze bijzonder sterk gespecialiseerd is. De arbeidsmarktregio heeft de meeste specialisatie in de sectoren energie en overige industrie.
- De samenstelling van de werkzame beroepsbevolking in Veluwe Stedendriehoek is qua leeftijd en geslacht vergelijkbaar met Nederland en Gelderland. Alleen de diversiteit wat betreft het aandeel werkenden met een niet-Europese migratieachtergrond verschilt tussen deze drie gebieden; in Veluwe Stedendriehoek is deze hoger dan gemiddeld in Gelderland, maar lager dan het Nederlandse gemiddelde.
- De totale vraag- en aanbodstromen als percentage van de werkgelegenheid verschillen nauwelijks van Gelderland als geheel. Net als voor Gelderland zijn er naar verwachting dan ook enige knelpunten in de personeelsvoorziening tot 2028.
- In tegenstelling tot in Gelderland en Nederland, zijn de knelpunten voor mastergediplomeerden groot in Veluwe Stedendriehoek. Hier is dus naar verwachting meer arbeidsvraag naar dan arbeidsaanbod in de periode tot 2028. Voor werkgevers zal het lastiger worden personeel te werven met een masterdiploma.
- De knelpunten in de verwachte personeelsvoorziening zijn groot binnen alle opleidingssectoren op masterniveau; de regio kent echter geen specialisatie in werkenden met deze achtergrond. De impact van tekorten is dan ook kleiner dan wanneer de regio veel op deze mastergediplomeerden zou leunen.
- Op dit moment is er ook al schaarste te zien bij masteropgeleiden. Op masterniveau is er de hoogste arbeidsparticipatie, de laagste werkloosheid, het hoogste aandeel vast werk en het hoogste gemiddelde aantal gewerkte uren per week.
- Werkenden met een mbo2-diploma nemen relatief weinig deel aan trainingen/cursussen en blijven daardoor mogelijk achter wat betreft leven lang ontwikkelen.
- Voor werkgevers zijn de verwachte knelpunten op middelbaar en hoger beroepsniveau gemiddeld genomen wat minder groot dan op masterniveau. Toch zijn ook hier enkele opleidingssectoren waarvoor grote knelpunten te verwachten zijn. In sommige van deze sectoren is de regio bovendien gespecialiseerd wat betreft de werkgelegenheid.
- Voor het merendeel van de opleidingssectoren waarin de regio enigszins gespecialiseerd is, worden geen grote knelpunten verwacht. Uitzonderingen zijn de knelpunten voor mbo2 landbouw & natuur, mbo4 economie & maatschappij en bachelor landbouw & natuur. Deze drie opleidingssectoren zullen de grootste uitdaging vormen voor de regio, aangezien het draait om mogelijke personeelstekorten in sectoren die relatief belangrijk zijn voor de regio.
- De regio kent met name relatief (ten opzichte van Nederland) veel werkenden met een mbo2-diploma landbouw en natuur. Ook worden hier grote knelpunten in de personeelsvoorziening verwacht, wat in combinatie met de specialisatie een relatief grote impact kan hebben op de regionale economie.
- Werkgevers in de Stedendriehoek en Noordwest-Veluwe kunnen grote knelpunten in de personeelsvoorziening tegemoet zien binnen techniek & ICT op mbo4-, bachelor- en masterniveau.
- De knelpunten in de personeelsvoorziening zijn het kleinst voor werkenden die alleen basisonderwijs hebben doorlopen (ongeschoolden) en werkenden met een vmbo-diploma basis/kader (incl. mbo1). Een niveau hoger zijn de verwachte knelpunten voor vmbo gemengd/theoretisch (incl. onderbouw havo/vwo) en havo/vwo wel groot.

Prognoses en actuele arbeidsmarktcijfers naar opleidingsniveau

Veluwe Stedendriehoek is de arbeidsmarktregio met de meeste werkenden in Gelderland. De komende zes jaar wordt voor Veluwe Stedendriehoek verwacht dat werkgevers met enige knelpunten te maken krijgen bij het rekruteren van geschikt personeel voor hun vacatures. Hiermee verschilt deze arbeidsmarktregio niet van Gelderland of Nederland. Wat betreft de overige vraag- en aanbodstromen wijkt Veluwe Stedendriehoek ook nauwelijks af van Gelderland en Nederland als geheel. De verwachte instroom van gediplomeerden op de arbeidsmarkt bedraagt gemiddeld jaarlijks 4,0% van de werkzame beroepsbevolking. Dit is iets hoger dan voor de rest van Nederland (3,9%), maar even hoog als Gelderland als geheel (4,0%). De vervangingsvraag is voor Veluwe Stedendriehoek ook iets hoger in vergelijking met Gelderland en Nederland. Dit betekent dat in deze regio net wat meer werkenden (tijdelijk) de arbeidsmarkt gaan verlaten, of met leven lang ontwikkelen met een hogere (of andere) opleidingsachtergrond aan het werk zullen zijn.

Bij de arbeidsmarktprognoses naar opleidingsniveau in Tabel 2a zien we dat de vervangingsvraag voor enkele niveaus hoger is dan de gemiddelde vervangingsvraag van 3,3% in Nederland. Deze is hoger voor: basisonderwijs (9%), vmbo gemengd/theoretisch, havo/vwo onderbouw (6,1%), mbo2 (3,4%) en hbo-/wo- master, doctor (3,6%). De uitbreidingsvraag is het hoogst voor mbo2- en mastergediplomeerden, terwijl er voor bachelors geen nieuwe netto baancreatie wordt verwacht. De verwachte knelpunten naar opleidingsniveau zijn vergelijkbaar met Nederland en Gelderland, met uitzondering van de masteropleidingen. In Gelderland en Nederland worden op masterniveau enige knelpunten verwacht, echter in Veluwe Stedendriehoek kunnen werkgevers op masterniveau naar verwachting grote knelpunten in de personeelsvoorziening tegemoet zien. De knelpunten in de personeelsvoorziening zijn het kleinst voor werkenden die alleen basisonderwijs hebben doorlopen (ongeschoolden) en werkenden met een vmbo-diploma basis/kader (incl. mbo1). Op iets hoger opleidingsniveau worden voor vmbo gemengd/theoretisch (incl. onderbouw havo/vwo) en havo/vwo juist grote knelpunten verwacht. Voor werkenden op middelbaar en hoger

beroepsniveau zijn de verwachte knelpunten in de personeelsvoorziening niet zo groot, met uitzondering van enige knelpunten op mbo2- en mbo4-niveau.

Wat betreft de actuele arbeidsmarktsituatie in Tabel 2b, is de schaarste aan master-gediplomeerden al zichtbaar. Zo is er op dit niveau de hoogste bruto arbeidsparticipatie, de laagste werkloosheid, het hoogste aandeel vast werk met de meeste gewerkte uren per week. Het zal dus ook lastig zijn om knelpunten voor mastergediplomeerden op te vangen door het arbeidspotentieel van de huidige werkenden beter te benutten. Op de andere niveaus met naar verwachting grote knelpunten, vmbo gemengd/theoretisch (incl. onderbouw/bovenbouw havo/vwo), zijn er ogenschijnlijk meer mogelijkheden om de huidige beroepsbevolking beter te benutten. Werkenden met deze achtergrond zijn echter vaak scholieren met een bijbaan. Op de laagste opleidingsniveaus zijn zowel de arbeidsparticipatie als de beloning relatief laag.

Diversiteit

De diversiteit binnen de arbeidsmarktregio verschilt niet sterk van Gelderland en Nederland. Het aandeel werkende vrouwen is voor Veluwe Stedendriehoek 47,2%, terwijl in Gelderland 47,3% vrouw is en in Nederland 47,0%. Ook is er niet veel verschil in de gemiddelde leeftijden; in Veluwe Stedendriehoek is de gemiddelde werkende slechts een paar maanden ouder dan in Gelderland en Nederland. Het percentage migranten met een niet-Europese migratieachtergrond verschilt wel tussen de drie arbeidsmarktregio's: 14,6% in Veluwe Stedendriehoek, 12,6% in Gelderland en 18% in Nederland. Met andere woorden, vergeleken met Gelderland in het algemeen werken er meer migranten in Veluwe Stedendriehoek, maar alsnog minder dan in Nederland als geheel. Naar verhouding zijn er weinig werkenden met een niet-Europese migratieachtergrond op mbo4- en masterniveau, terwijl ongeschoolden (met alleen basisonderwijs) vaak een niet-Europese migratieachtergrond hebben.

Arbeidsmarktprognoses Stedendriehoek en Noordwest Veluwe 2023-2028

Leven lang ontwikkelen

De deelname aan zowel korte als lange cursussen en trainingen in de Veluwe Stedendriehoek is ongeveer gelijk aan heel Gelderland en Nederland. In totaal neemt 9,5% van de werkenden deel aan een cursus korter dan zes maanden; 21,1% neemt deel aan een langere training. Voor Gelderland en Nederland bedraagt de korte cursusdeelname ongeveer 9%, tegenover ongeveer 21% voor de langere trainingen. De kortere trainingen zijn het populairst onder de master-gediplomeerden, terwijl ook mbo3- en bachelorgeschoolden bovengemiddeld vaak deelnemen. De langere cursussen worden het vaakst gevolgd door werkenden met als hoogste diploma havo/vwo. Dat komt mede doordat op deze opleidingsniveaus vaak scholieren of studenten met een bijbaan werken. Vooral bij mbo2-gediplomeerden komt het volgen van trainingen/cursussen relatief weinig voor.

TABEL 2A. Arbeidsmarktprognoses* (2023-2028) Veluwe Stedendriehoek naar opleidingsniveau

	Basis-onderwijs	Vmbo b/k, mbo1	Vmbo g/t, havo/ vwo-onderbouw	Havo, vwo	Mbo 2	Mbo 3	Mbo 4	Hbo-/wo- bachelor	Hbo-/wo- master, doctor	Totaal
Uitbreidingsvraag (%)	0,1	0,1	0,3	0,1	0,3	0,5	0,2	0,0	0,3	0,2
Vervangingsvraag (%)	9,0	3,3	6,1	2,1	3,4	2,5	2,8	2,6	3,6	3,5
Arbeidsmarktinstroom (%)	13,9	6,4	1,6	0,6	3,6	4,6	3,3	3,9	2,5	4,0
ITKP (Veluwe Stedendriehoek)	1,26	1,17	0,87	0,98	1,04	1,12	1,04	1,08	0,94	1,05
Typering ITKP (Veluwe Stedendriehoek)	geen	geen	groot	groot	enige	vrijwel geen	enige	vrijwel geen	groot	enige
ITKP (GLD)	1,18	1,18	0,83	0,99	1,06	1,10	1,04	1,07	1,02	1,05
Typering ITKP (GLD)	geen	geen	zeer groot	groot	vrijwel geen	vrijwel geen	enige	vrijwel geen	enige	enige
Loopbaanperspectief (NL)	1,35	1,36	1,46	1,75	1,38	1,33	1,44	1,59	1,69	1,58

TABEL 2B. Actuele arbeidsmarktcijfers (2021-2022) Veluwe Stedendriehoek naar opleidingsniveau

	Basis-onderwijs	Vmbo b/k, mbo1	Vmbo g/t, havo/ vwo-onderbouw	Havo, vwo	Mbo 2	Mbo 3	Mbo 4	Hbo-/wo- bachelor	Hbo-/wo- master, doctor	Totaal
Bruto uurloon (NL)	15,9	18,7	15,9	20,0	21,5	21,2	23,5	29,0	36,0	25,0
Werkenden	15100	23700	24100	31800	15700	23400	60800	77900	40600	313800
Bruto arbeidsparticipatie (%)	54,1	60,4	66,2	76,0	71,6	72,3	80,7	80,6	83,7	74,4
Werkzaamheid (%)	94,8	96,9	92,3	94,8	96,2	97,9	98,4	96,6	99,0	96,7
Werkloosheid (%)	5,2	3,1	7,7	5,2	3,8	2,1	1,6	3,4	1,0	3,3
Vast werk (%)	59,3	73,7	51,8	52,2	78,6	84,4	88,8	90,3	94,6	79,8
Voltsijds (%)	35,8	47,1	29,5	33,3	51,7	46,1	52,1	57,7	59,2	49,2
Uren	24,1	30,9	23,1	26,8	32,7	32,0	33,5	34,3	35,6	31,7
Leeftijd	36,9	46,1	35,5	36,3	45,4	41,4	42,5	41,9	45,0	41,6
Student/scholier (%)	28,6	10,4	39,3	36,8	2,1	2,5	3,3	3,1		10,7
Vrouw (%)	38,8	34,8	45,9	48,4	41,4	49,4	47,2	53,2	46,8	47,2
(kind van) niet-Europese migrant (%)	32,7	16,6	14,1	14,3	18,4	15,6	10,2	14,6	11,2	14,6
Trainingsintensiteit <6 mnd (%)	2,7	5,8	2,2	5,2	8,6	10,3	9,5	13,3	14,6	9,5
Trainingsintensiteit >6 mnd (%)	40,3	19,3	45,0	48,5	6,7	12,0	13,5	15,6	12,6	21,1

* Prognoses als gemiddeld jaarlijks percentage van de werkzame beroepsbevolking in 2021-2022.

Bron: POA 2023

Arbeidsmarktprognoses Stedendriehoek en Noordwest Veluwe 2023-2028

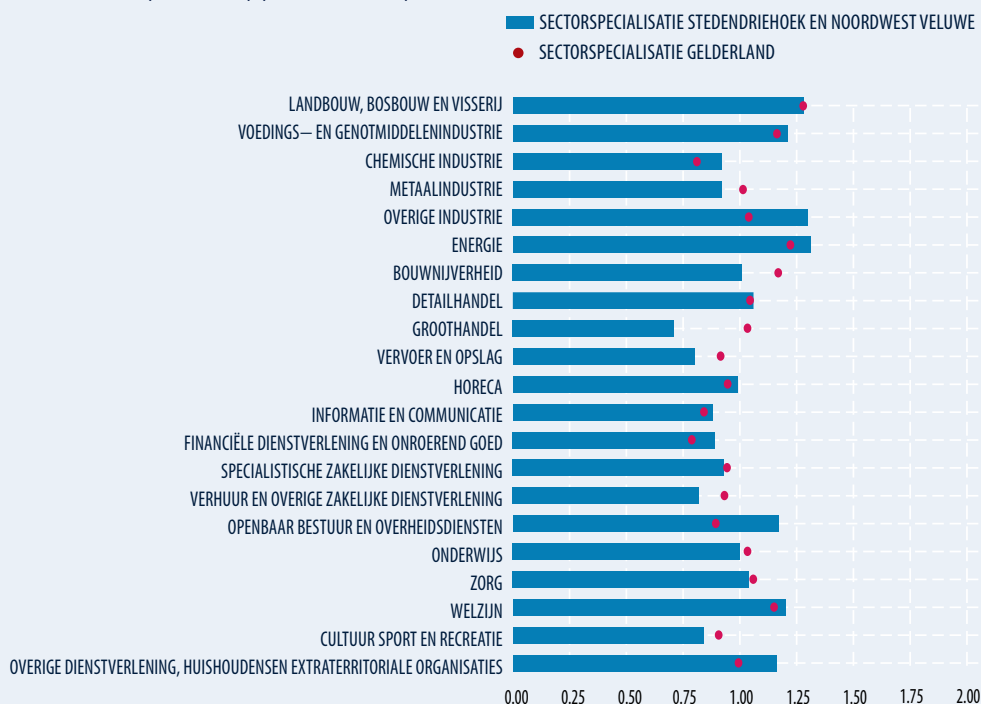
Sectorspecialisatie

De sectorspecialisatie is gelijk aan de ratio van het aandeel werkenden in een bepaalde economische sector in de arbeidsmarktregio ten opzichte van het aandeel van die sector in het totaal van Nederland. Indien de specialisatie voor een economische sector groter is dan 1,00, betekent dit dus dat de regio in verhouding tot Nederland een groter aandeel van werkenden in deze sector kent. Economische groei of krimp van een sector zal een grotere invloed op de regionale arbeidsmarkt hebben wanneer de regio gespecialiseerd is in de betreffende sector.

Figuur 2 geeft weer hoe het aandeel werkenden in een sector in Veluwe Stedendriehoek zich verhoudt tot het aandeel van die sector in Gelderland en Nederland. Dit laat zien in welke sectoren de regio gespecialiseerd is. Uit Figuur 2 blijkt dat, in tegenstelling tot de andere arbeidsmarktregio's binnen Gelderland, Veluwe

Stedendriehoek geen duidelijke sector heeft waar ze bijzonder sterk in gespecialiseerd is. De sectorspecialisatie ligt voor de meeste sectoren dicht bij de sectorspecialisatie van Nederland (zoals bouwnijverheid of onderwijs) of bij het Gelderse gemiddelde (zoals landbouw, bosbouw en visserij of de specialistische zakelijke dienstverlening). Veluwe Stedendriehoek heeft de meeste specialisatie in de sectoren energie en overige industrie, sectoren die in absolute zin qua werkgelegenheid niet zo groot zijn. Ook voor de sectoren openbaar bestuur en overheidsdiensten, welzijn en overige dienstverlening is het aandeel werkenden wat hoger dan gemiddeld in Gelderland en Nederland. Sectoren met relatief de minste werkenden zijn groothandel, vervoer en opslag, verhuur en overige zakelijke dienstverlening, en cultuur, sport en recreatie.

FIGUUR 2. Actuele sectorspecialisatie Veluwe Stedendriehoek ten opzichte van Gelderland en Nederland (2021-2022) (Nederland = 1)

Bron: POA 2023

Arbeidsmarktknelpunten naar opleidingssector

De prognoses naar opleidingsniveau uit de eerste paragraaf kunnen verder uitgesplitst worden naar opleidingssector. De kleuren bakenen de gebieden af die corresponderen met de vijf eerder besproken ITKP-typeringen voor de verwachte knelpunten voor werkgevers, gaande van zeer grote knelpunten in de personeelsvoorziening (rood en $ITKP \leq 0,85$) tot geen knelpunten (donkerblauw en $ITKP > 1,15$). Deze kunnen geïnterpreteerd worden als een kwalitatieve aanduiding van de verwachte moeilijkheden die werkgevers zullen ervaren bij het werven van personeel: met bijvoorbeeld veel vraag en weinig aanbod zal dit niet gemakkelijk zijn. Voor de punten op de middelste diagonale lijn zijn verwachte vraag en aanbod aan elkaar gelijk, wat correspondeert met een ITKP gelijk aan 1,00. Hierbij moet worden opgemerkt dat voor de onderliggende opleidingen vraag en aanbod verschillend kunnen zijn van de gemiddeldes per opleidingssector. Zo valt de opleidingssector mbo3 economie en maatschappij bijvoorbeeld uiteen in de subsectoren (1) economie en administratie en (2) handel, ondernemerschap, transport en logistiek. In tegenstelling tot het landelijke en provinciale niveau wordt deze uitsplitsing vanwege databeperkingen op het regionale niveau niet weergegeven.

Middelbaar beroepsonderwijs

Figuur 3 toont dat er voor de meeste opleidingssectoren in het middelbaar beroepsonderwijs genoeg aanbod is om aan de vraag naar arbeid te voldoen. Voor enkele opleidingssectoren worden er wel grote knelpunten

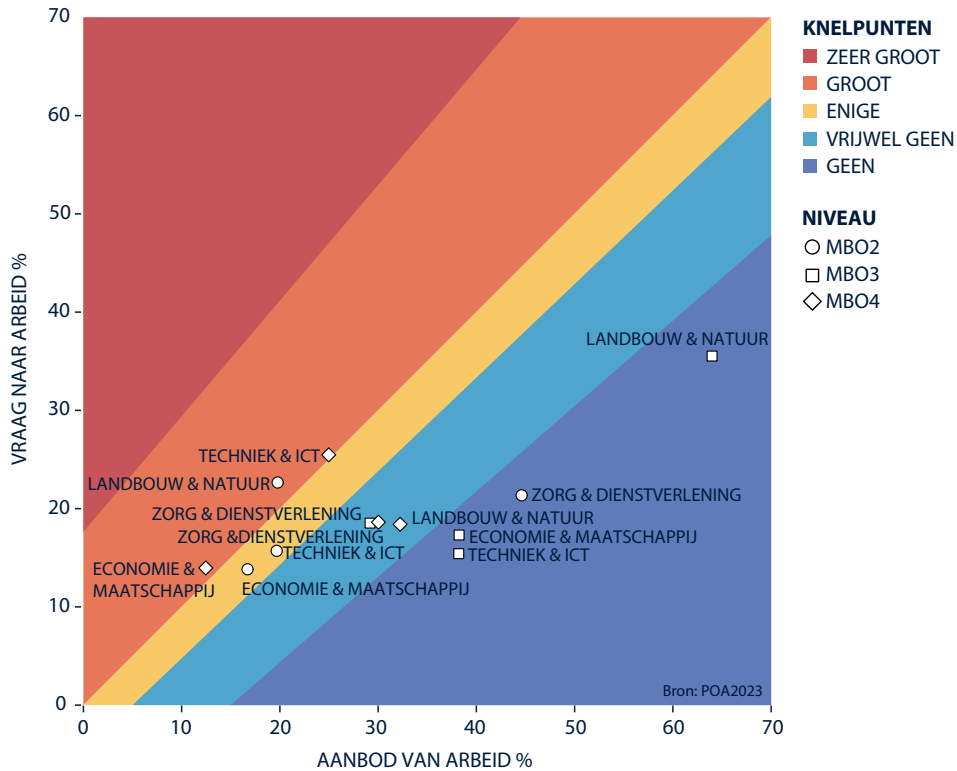
verwacht in de personeelsvoorzieningen: mbo2 landbouw & natuur, mbo4 techniek & ict en mbo4 economie & maatschappij. Verder worden er voor mbo2 techniek & ict en mbo2 economie & maatschappij enige knelpunten verwacht. De overige opleidingssectoren bevinden zich allemaal in de groene vlakken van het figuur, wat aangeeft dat er voor deze (vrijwel) geen knelpunten worden verwacht. Voor meer van de helft van de opleidingssectoren zal er voldoende aanbod van arbeid zijn om aan de vraag van werkgevers te voldoen.

Hoger onderwijs

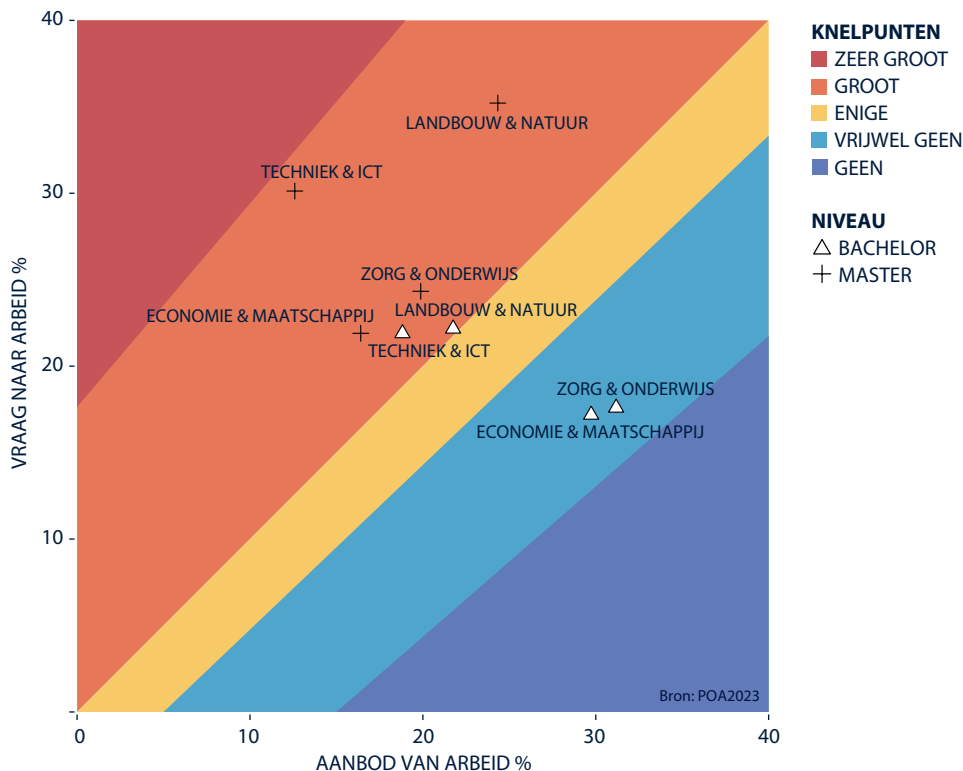
In Figuur 4 worden voor het hoger onderwijs de knelpunten op dezelfde wijze weergegeven als in Figuur 3. Er is een uitsplitsing gemaakt tussen bachelor- en masterniveau. Voor de meerderheid van de opleidingssectoren geldt dat er grote knelpunten worden verwacht in de personeelsvoorziening. Op bachelorniveau gaat het hierbij om de volgende sectoren: techniek & ict en landbouw & natuur. De overige opleidingssectoren op bachelorniveau zullen naar verwachting voldoende aanbod van arbeid hebben om aan de vraag van werkgevers te voldoen. Op masterniveau worden voor alle opleidingssectoren knelpunten in de personeelsvoorziening verwacht: landbouw & natuur, techniek & ict, zorg & onderwijs, en economie & maatschappij. Dit betekent dat er in Veluwe Stedendriehoek een groot tekort is aan de instroom van masteropgeleiden om aan de toekomstige vraag naar personeel te voldoen.

Arbeidsmarktprognoses Stedendriehoek en Noordwest Veluwe 2023-2028

FIGUUR 3. Vraag en aanbod voor opleidingssectoren middelbaar beroepsonderwijs (totaal 6 jaar als % van de werkgelegenheid, Veluwe Stedendriehoek (2023-2028)

FIGUUR 4. Vraag en aanbod voor opleidingssectoren hoger onderwijs (totaal 6 jaar als % van de werkgelegenheid, Veluwe Stedendriehoek (2023-2028)

Relatie arbeidsmarktknelpunten en specialisatie naar opleiding

Figuur 5 toont de relatie tussen de verwachte arbeidsmarktknelpunten (ITKP) voor de verschillende opleidingssectoren over de periode 2023-2028 en de omvang van de werkgelegenheid in Veluwe Stedendriehoek als gevolg van specialisatie in economische activiteiten en bijbehorende banen. De specialisatie van de werkgelegenheid is gelijk aan de ratio van het aandeel werkenden van een bepaalde opleidingssector die in Veluwe Stedendriehoek wonen ten opzichte van het aandeel van die opleidingssector in Nederland. Indien de specialisatie voor een opleidingssector groter is dan 1,00, betekent dit dat in Veluwe Stedendriehoek in verhouding tot Nederland een groter aandeel van werkenden met deze opleidingsachtergrond kent. Opleidingssectoren die zich rechtsonder in het kwadrant bevinden bieden de grootste uitdaging, aangezien hier grote knelpunten voor werkgevers verwacht worden binnen een sector waarin de regio gespecialiseerd is.

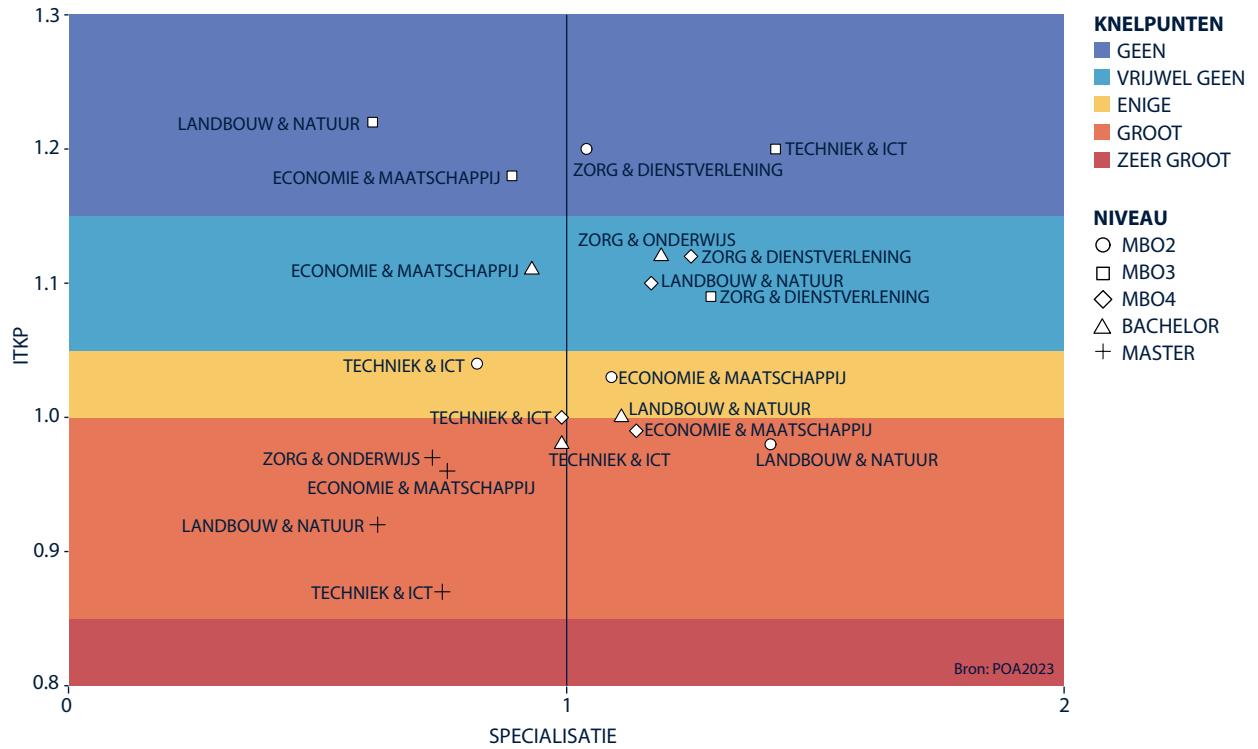
Zoals eerder besproken ligt de specialisatiegraad per sector in Veluwe Stedendriehoek dichter bij Gelderland en Nederland als geheel dan voor andere Gelderse regio's. De waardes voor de specialisatiegraad (x-as) liggen dan ook vrij dicht bij de 1,00. Voor het merendeel van de oplei-

dingssectoren waarin de regio enigszins gespecialiseerd is worden geen grote knelpunten verwacht, behalve voor mbo2 landbouw & natuur, mbo4 economie & maatschappij en bachelor landbouw & natuur (rechtsonder in het kwadrant). Deze drie opleidingssectoren zullen de grootste uitdaging vormen voor de regio, aangezien het draait om personeelstekorten in sectoren die relatief belangrijk zijn voor de regio. Dit belang betreft dus niet de absolute werkgelegenheid van een opleidingssector, maar het relatieve belang (i.e. de specialisatie) ten opzichte van Nederland als geheel. De opleidingssectoren landbouw & natuur zijn qua absolute werkgelegenheid doorgaans niet zo groot.

Zoals Figuur 3 en Figuur 4 laten zien, kunnen meerdere opleidingssectoren grote knelpunten verwachten, maar is de regio niet gespecialiseerd in deze richtingen (links-onder in het kwadrant). Naar verwachting is de impact van deze tekorten op de economie dan ook relatief klein ten opzichte van de opleidingssectoren in het kwadrant rechtsonder. Voor de opleidingen in de groene delen van de Figuur verwachten we (vrijwel) geen knelpunten voor werkgevers.

Arbeidsmarktprognoses Stedendriehoek en Noordwest Veluwe 2023-2028

FIGUUR 5. Arbeidsmarktknelpunten tot 2028 (ITKP) versus specialisatie naar opleidingssector, Veluwe Stedendriehoek

Bijlage

TABEL A1. Arbeidsmarktprognoses* (2023-2028) en actuele arbeidsmarkt cijfers (2021-2022) voor Veluwe Stedendriehoek, Gelderland en Nederland

	Stedendriehoek en Noordwest Veluwe	Gelderland	Nederland
Uitbreidingsvraag (%)	0,2	0,2	0,3
Vervangingsvraag (%)	3,5	3,4	3,3
Arbeidsmarktinstroom (%)	4,0	4	3,9
ITKP	1,05	1,05	1,05
Typering ITKP	enige	enige	enige
Werkenden	313800	1158200	9642500
Bruto arbeidsparticipatie (%)	74,4	75,7	75,3
Werkzaamheid (%)	96,7	96,6	96,0
Werkloosheid (%)	3,3	3,4	4,0
Vast werk (%)	79,8	79,2	80,0
Voltijds (%)	49,2	48,7	52,0
Leeftijd	41,6	40,9	40,8
Student/scholier (%)	10,7	11,9	12,0
Vrouw (%)	47,2	47,3	47,0
(kind van) niet-Europese migrant (%)	14,6	12,6	18,0
Uren	31,7	31,5	32,2
Trainingsintensiteit <6 mnd (%)	9,5	8,8	9,2
Trainingsintensiteit >6 mnd (%)	21,1	21,5	21,2

* Prognoses als gemiddeld jaarlijks percentage van de werkzame beroepsbevolking in 2021-2022.

Bron: POA 2023

Arbeidsmarktprognoses Stedendriehoek en Noordwest Veluwe 2023-2028

TABEL A2. Arbeidsmarktprognoses* (2023-2028) en actuele arbeidsmarkt cijfers (2021-2022) voor Gelderland (GLD) naar opleidingsniveau

	Basis-onderwijs	Vmbo b/k, mbo	Vmbo g/t, havo/ vwo-onderbouw	Havo, vwo	Mbo 2	Mbo 3	Mbo 4	Hbo-/wo- bachelor	Hbo-/wo-master, doctor	Totaal
Uitbreidingsvraag (%)	0,2	0,2	0,3	0,1	0,4	0,5	0,3	0,1	0,2	0,2
Vervangingsvraag (%)	9,4	3,0	6,3	2,0	3,1	2,6	3,0	2,7	3,0	3,4
Arbeidsmarktinstroom (%)	13	6,4	1,4	0,7	4,0	4,5	3,6	3,8	3,0	4,0
ITKP (GLD)	1,18	1,18	0,83	0,99	1,06	1,1	1,04	1,07	1,02	1,05
Typering ITKP (GLD)	geen	geen	zeer groot	groot	vrijwel geen	vrijwel geen	enige	vrijwel geen	enige	enige
ITKP (NL)	1,22	1,17	0,84	0,98	1,04	1,1	1,04	1,08	1,04	1,05
Typering ITKP (NL)	geen	geen	zeer groot	groot	enige	vrijwel geen	enige	vrijwel geen	enige	enige
Werkenden	48900	92100	87800	125100	63900	82200	202500	279100	173100	1158200
Bruto arbeidsparticipatie (%)	51,1	62,4	65,3	76,6	70,4	74,7	85,2	82,5	85,9	75,7
Werkzaamheid (%)	91,2	97,0	94,0	94,5	97,4	98,0	97,9	97,3	97,2	96,6
Werkloosheid (%)	8,8	3,0	6,0	5,5	2,6	2,0	2,1	2,7	2,8	3,4
Vast werk (%)	61,4	76,7	53,3	50,4	82,8	86,8	87,3	87,3	92,8	79,2
Voltijds (%)	38,3	49,9	28,8	30,6	56,6	48,1	51,7	53,5	60,3	48,7
Uren	25,6	31,5	23,7	25,4	33,5	33,0	33,4	33,2	35,2	31,5
Leeftijd	39,6	45,7	35,9	33,8	45,5	42,2	41,6	41,0	42,9	40,9
Student/scholier (%)	26,2	9,4	38,2	42,2	3,3	2,2	4,7	5,4	1,0	11,9
Vrouw (%)	39	34,8	46,4	49	38,4	50,8	47,5	51,8	50,5	47,3
(kind van) niet-Europese migrant (%)	26,3	13,3	12,5	14,5	12,6	12,3	9,6	12,0	10,6	12,6
Trainingsintensiteit <6 mnd (%)	3,8	3,8	3,7	4,8	8,2	8,8	9,9	11,2	13,8	8,8
Trainingsintensiteit >6 mnd (%)	33,9	16,9	43,4	51,1	9,2	10,7	13,7	17,5	13,9	21,5

* Prognoses als gemiddeld jaarlijks percentage van de werkzame beroepsbevolking in 2021-2022.

Bron: POA 2023

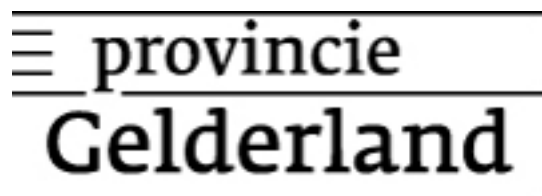
TABEL A3. Arbeidsmarktprognoses* (2023-2028) en actuele arbeidsmarkt cijfers (2021-2022) voor Nederland (NL) naar opleidingsniveau

	Basisonderwijs	Vmbo-b/k, mbo1	Vmbo-g/t, havo-, vwo-onderbouw	Havo, vwo	Mbo2	Mbo3	Mbo4	Bachelor	Master, doctor	Totaal
Uitbreidingsvraag (%)	0,2	0,2	0,3	0,2	0,4	0,6	0,4	0,2	0,4	0,3
Vervangingsvraag (%)	8,9	3,2	6,2	2,0	3,3	2,7	3,0	2,5	2,5	3,3
Arbeidsmarktinstroom (%)	13,0	6,5	1,4	0,7	3,8	4,5	3,5	3,8	3,0	3,9
ITKP	1,22	1,17	0,84	0,98	1,04	1,10	1,04	1,08	1,04	1,05
Typering ITKP	geen	geen	zeer groot	groot	enige	vrijwel geen	enige	vrijwel geen	enige	enige
Loopbaanperspectief	1,35	1,36	1,46	1,75	1,38	1,33	1,44	1,59	1,69	1,58
Bruto uurloon	15,9	18,7	15,9	20,0	21,5	21,2	23,5	29,0	36,0	25,0
Werkenden	461500	708800	740800	1013600	474800	621400	1582300	2369200	1626400	9642500
Bruto arbeidsparticipatie (%)	50,7	60,2	65,5	75,7	68,7	71,9	84,6	82,7	88,0	75,3
Werkzaamheid (%)	92	96	94	94	97	98	98	97	97	96
Werkloosheid (%)	8	4	6	6	3	2	2	3	3	4
Vast werk (%)	61	76	55	54	84	87	87	87	93	80
Voltijds (%)	44	52	31	36	56	50	52	57	67	52
Uren	26,9	31,7	24,0	26,4	33,8	33,2	33,5	34,0	36,3	32,2
Leeftijd	38,5	45,0	35,9	34,5	45,5	42,5	42,0	41,0	42,2	40,8
Student/scholier (%)	24	10	38	40	3	2	5	5	1	12
Vrouw (%)	39	36	48	46	40	49	48	50	50	47
(kind van) niet-Europese migrant	31	19	18	19	18	18	14	17	16	18
Trainingsintensiteit <6 mnd (%)	4,2	4,9	4,0	5,3	7,5	8,6	9,0	11,9	14,0	9,2
Trainingsintensiteit >6 mnd (%)	29,8	18,4	42,9	49,0	9,6	10,1	14,3	16,9	13,9	21,2

* Prognoses als gemiddeld jaarlijks percentage van de werkzame beroepsbevolking in 2021-2022.

Bron: POA 2023

In opdracht van de Provincie Gelderland

Colofon

© Researchcentrum voor Onderwijs en Arbeidsmarkt
Niets uit deze uitgave mag op enige manier worden veeelvoudigd zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van de directeur van het ROA.

Researchcentrum voor Onderwijs en Arbeidsmarkt
Maastricht University
School of Business and Economics
secretary-roa-sbe@maastrichtuniversity.nl
www.roa.nl

Vormgeving
ROA secretariaat, Maastricht

oktober 2024
ISSN: 2667-0488